

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרנט

ערב שבת-קודש
פרשת תישא / פרה
י"ט באדר ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

הוא הדין במחצית השקל שבני-ישראל נותנים: גם כאשר "כבוד" להם הדבר לעשותו, ועושים זאת מתוך כפייה, ללא כל רצון וחיות, גם נתינה שכזו היא "מטבע של אש", מאחר שהיא קשורה "תחת כיסא הכבוד" - בעצם הנשמה.

(ליקוטי שיחות, כרך טז, עמ' 390)

העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט (ל,טו)

עשרת הגרה הם כנגד עשר הכוחות שיש בנפש כל אדם מישראל, היינו ג' כוחות השכל וז' המידות. יש עוד כוח בנשמה, והוא כוח הרצון שלמעלה מהשכל, והוא מתבטא במסירות-נפש על קידוש ה'. אף-על-פי-כן נצטוו בני-ישראל לתת רק מחצית השקל - עשרה גרה ולא אחד-עשר, כי הרצון נכלל ב"דעת" ושכן "דעת" משמעו גם "רצון", כנאמר (עמוס ג), "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה!". משום כך נשאר המספר עשר ולא יותר. זהו שאמר הכתוב: "העשיר (בדעת) לא ירבה" (על עשר) - כי דעת ורצון הם עניין אחד. "והדל (בדעת) לא ימעיט" (מעשר) - כי בכל יהודי יש הכוח למסירות-נפש.

(אורי-התורה שמות, כרך ו, עמ' א'תתקכו)

בבואם אל אוהל מועד ירחצו מים ולא ימותו, או בגשתם אל המזבח לשרת להקטיר אשה לה' (ל,כ)

בבואם אל אוהל מועד - להקטיר שחרית ובין-הערבים קטורת, או להזות מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה זרה (רש"י)

על המזבח החיצון העלו קורבנות מן הבהמה - "עבודת הבירורים" שמזככת את הגשמיות והחומריות. עבודת הקטורת במזבח הפנימי נועדה להעמיק את ההתקשרות לקב"ה ("קטורת" מלשון קשר). לכן היו הכוהנים צריכים לרחוץ את עצמם לפני כל גישה אל המזבח להקריב אשה לה', כי כשבאים במגע עם ענייני העולם צריך תחילה "לרחוץ" ולהסיר את מה שלא רצוי ולא נקי. אבל בדרגה הנעלית של פנימיות הלב, די ב"רחיצה" שכבר נעשתה עם הכניסה לאוהל מועד ואין צורך ב"רחיצה" נוספת. יוצאים מכלל זה ההזיה מדם פר כהן המשיח ושעירי עבודה-זרה, שהעיסוק בהם מחייב "רחיצה" נוספת, כי מאחר שהם כפרה ו'ניקוי' של דבר בלתי-רצוי, דרושה בהם זהירות יתירה.

(ליקוטי שיחות, כרך כא, עמ' 221)

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישע' ע"ה דייטש

פרשת תישא

כי תישא את ראש בני ישראל לפקודיהם (ל,יב)

ה'אור החיים' הקרוש קושר פסוק זה להסתלקות הצדיקים:
"כי תישא" - כשמסתלק מן העולם צדיק שהוא בדרגת "ראש בני ישראל"; הסיבה לכך היא, "לפקודיהם" - מלשון נפקדות; בגלל החיסרון והחטאים שלכם.
 ידוע שכאשר יש כמה פירושים לאותו פסוק - יש לכל הפירושים קשר פנימי. מהו אפוא הקשר בין פירוש זה של ה'אור החיים' לבין הפשט בפסוק, המדבר על מחצית השקל, שכידוע היה תיקון וכפרה לחטא העגל?

ההסבר הוא: עשיית העגל היתה עבודת-זוהר, שהוא חטא ועוון כללי. חטא זה פוגם בכללות הנשמה. כמובן הוא פוגם ב"נשמה הכללית" שבדור, כפי שאמנם היה בחטא העגל, שגרם לירידה מסויימת אצל משה רבנו (כפירוש רש"י לקמן לבו, - "לך רד - מגדולתך").
 והנה, בשעת מתן-תורה זכו ישראל למצב של "חירות ממלאך המוות" (תיקוני-זוהר תקון נו). אך חטא העגל עורר מחדש את חטא עין הדעת, שהביא מיתה לעולם. נמצא שחטא זה גרם לעניין של "מיתה" גם במשה רבנו (ה"נשמה הכללית"). מכאן אפוא הקשר לעניין הנ"ל בהסתלקות הצדיק.

(ליקוטי-שיחות, כרך ג, עמ' 924)

זה יתנו (ל,יג)

שלושה דברים שמע משה מן הקב"ה והרתיע לאחוריו... כיוון שאמר לו ונתנו איש כופר-נפשו, אמר משה: מי יוכל ליתן כופר-נפשו?... נטל הקב"ה כמין מטבע של אש מתחת כיסא הכבוד והראה לו למשה: זה יתנו, כזה יתנו (במדב"ר פ"ב)

למה הדבר דומה? לאדם שהחליט ללמוד את מלאכת הצורפות. הלך אצל צורף, והלה לימדו את כל המלאכה. אך דבר אחד - המוכן מאליו - לא אמר לו: שיש להצית תחילה את האש מתחת לכסף או הזהב. הלך התלמיד ועשה כפי שלמד, אך את האש לא הצית... מוכן שהזהב והכסף נותרו כפי שהם.
 לפיכך הראה הקב"ה למשה מטבע של אש, ללמדנו: נתינת מטבע בלבד אינה יכולה לשמש ככופר נפש; אך כשנותנים מטבע של אש בחיות והתלהבות הבאות מ'עצם הנפש' שנמשלה לנר ("נר ה' נשמת אדם"), אזי בכוח המטבע לכפר על הנפש.

(ליקוטי-שיחות, כרך ג, עמ' 529)

***

הדין במחצית השקל הוא ש"כופין את מי שלא נתן, עד שיתן" (רמב"ם הלכות שקלים פ"א ה"ט). ועל זה תמה משה כיצד נתינה כפויה יכולה להיות כופר-נפש?
 לכן הראהו הקב"ה מטבע של אש שמשקלה מחצית השקל. משקל - משמעותו דבר הנמשך כלפי מטה וכדי להרימו יש צורך במאמץ ואפילו בכפייה.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ט באדר ה'תשס"ז - כ"ו באדר ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ט באדר	הלכות מטמאי משכב ומושב פרק ד-ו.	הלי אישות פרק ח.	מ"ע ק.
ש"ק	כ' באדר	פרק ז-ט.	פרק ט.	מ"ע קו.
א'	כ"א באדר	פרק י-יב.	פרק י.	מ"ע קד.
ב'	כ"ב באדר	פרק יג. הלכות שאר אבות הטומאות.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק יא.	מ"ע קד. צו.
ג'	כ"ג באדר	פרק ג-ה.	פרק יב.	מ"ע צו.
ד'	כ"ד באדר	פרק ו-ח.	פרק יג.	מ"ע צו.
ה'	כ"ה באדר	פרק ט-יא.	פרק יד.	מ"ע צו.
ו'	כ"ו באדר	פרק יב-יד.	פרק טו.	מ"ע קה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר** 120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה	זמן ציצית ותפילין	זריחת החמה	סוף זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
ו', י"ט באדר	4:02	4:47	5:09	6:04	8:53	11:52	12:22	5:43.8	6:08
ש"ק, כ' באדר	4:00	4:46	5:08	6:02	8:53	11:51	12:21	5:44.7	6:09
א', כ"א באדר	3:59	4:45	5:06	6:01	8:52	11:51	12:21	5:45.4	6:09
ב', כ"ב באדר	3:58	4:44	5:05	6:00	8:51	11:51	12:21	5:46.1	6:10
ג', כ"ג באדר	3:56	4:42	5:04	5:59	8:50	11:51	12:21	5:46.8	6:11
ד', כ"ד באדר	3:55	4:41	5:03	5:57	8:50	11:50	12:20	5:47.5	6:11
ה', כ"ה באדר	3:54	4:40	5:01	5:56	8:49	11:50	12:20	5:48.3	6:12
ו', כ"ו באדר	3:52	4:39	5:00	5:55	8:48	11:50	12:20	5:49.0	6:13

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"י בסידורו ("סדר הכנסת שבת") מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"י שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש	הדה"י	צה"ש
תישא	5:07	6:20	5:22	6:22	5:13	6:21	5:25	6:22
ויקהל-פקודי	5:12	6:25	5:27	6:27	5:18	6:26	5:29	6:27

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת תשא / פרה

כ' באדר

את ספר-התורה השני לפרשת פרה (המהודר ביותר שבבית-הכנסת?) רצוי לגלות קודם תפילת שחרית, כדי למנוע 'טרחה דציבורא'³.

מוציאים שני ספרי-תורה. בראשון קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את ספר-התורה השני על הבימה ליד הראשון (ונשאר על הבימה עד הקריאה בו)⁴, ואומרים חצי קדיש. בספר השני קוראים למפטייר את פרשת פרה, בפרשת 'חוקת' מתחילתה עד 'תטמא עד הערב' (כמדובר יט,א-כב).

אם יש רק ספר-תורה אחד, אין מגביהים אלא גוללים לאחר חצי קדיש לפרשת פרה. ומגביהים וגוללים רק לאחר מפטייר.

את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטייר.

הפטרה: "ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי" (יחזקאל לו, טז-יז)⁵.

1) כך מופיע תמיד שם הפרשה ב**כותרת** בתורה-אור וכו' עד ליקוטי-שיחות וספרי השיחות תשמ"ז-י"ב, וזאת גם במקרים שבפנים השיחה משתמש הרבי בשם "כי תשא" (צורה זו - ע"פ סדר תפילות כל השנה שבסו"ס אהבה ברמב"ם) - ראה סה"ש תשמ"ט ח"א עמ' 280. תש"נ ח"א עמ' 362. תשנ"ב ח"ב עמ' 424 והערה 23. רק בהיום יום (ובליקוטי-כיס באנגלית לשנת תש"ג) נקראת "כי תשא".

2) עיין בשו"ע הב"י סי' תרפ"ה סי"ז ונו"כ. משמעות לשון אדה"י סי' רפב סט"ז שרק פרשת זכור היא מן התורה, אבל בהתוועדויות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא (רק) משו"ע הב"י הנ"ל (בשם י"א) ומקורותיו, שגם פרשת פרה היא מן התורה, ועיי"ש בהערות.

3) לוח 'דבר בעתו' (ע"פ הנפסק בסי' קמד ס"ג שאין גוללין ס"ת צביבור. וע"ש בב"ר ד"ה וכו' המרדכי).

4) שערי-אפרים שער י סי"ב.

5) לוח כולל-חב"ד. ספר-המנהגים עמ' 33. בהפטרת ש"פ פרה

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת, קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם נזכר אחר הברכות - קורא אותה בלא ברכה⁶.

אומרים 'אב הרחמים'⁷.

התוועדות: יש להתוועד גם השבת, בהמשך לפורים⁸.

קובץ תורני: הוראה לכל "כולל אברכים": להוציא לאור קובץ חידושי-תורה פעמיים בשנה: לפני פסח, ולפני ראש-השנה⁹.

תשא"י אמר הרבי "בהקדשי בכס לעיניכם" [לנוסח הדפוסים, וכן הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים], וגם "לעניניהם" כדעת המנחת-שי [שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר, איש מצליח] (מיומנו של אחד ה'ת', מקדש-מלך ח"ד עמ' תקג).

6) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

7) לוח כולל-חב"ד (הדעות בזה הובאו במשנ"ב סו"ס תרפ"ה. ואדה"י בשולחנו ובסידורו לא הזכיר לעניין זה ד' פרשיות כלל).

8) אג"ק כך כה עמ' קכג (ולכאורה כ"ה בשבת שאחרי כל יו"ט ויומי דפגרא, כפי שאכן נהג הרבי להשלים אז).

9) 'יחידות' להרה"ח הר"ר ישעיהו שלי הרצל (כיום - רב העיר נצרת-יעלית), חורף תשל"ג. שיחות-קודש תשל"ו ח"ב עמ' 694, ובכ"מ. ובס' בצל-החכמה עמ' 256 (לכולל סדיגורא): "להשתדל להגיע... לכל הפחות אחת לב' או לג' חודשים".

בקבצי 'תמימים' שיל"ל בוורשא בשנים תרצ"ה-תרצ"ו, היו 'שערי תורה' ושערי חסידות' במדורים נפרדים. אולם בקבצים שיצאו לאור בבית חיינו לאחר הנשיאות (כמו: לפלול התלמידים, דברי תורה, כינוס תורה, יגדיל תורה; להוציא קבצי 'הערות התמימים ואנ"ש' שבהם היתה הפרדה בין הנושאים. ואולי בהם ההפרדה היא מחוייבת המציאות), היתה ההוראה שלא להפריד בין גולה וחסידות, אלא לסדרם יחד לפי סדר אותיות הא"ב, כי "תורה אחת היא" (מפי המשפיע הרה"ח ר' דוד שי' רסקין, מעורכי 'פלפול התלמידים'. וי"א שהרבי אמר שרצונו לפעול שמי שמחפש שם גולה ימצא חסידות, ולהיפך).

וחבל שהדבר אינו ידוע בין הישיבות והכוללים שלנו, ורבים מהקבצים ובפרט בארה"ק עודם נדפסים במתכונת 'שערים', גולה לחוד וחסידות לחוד.

"רצוא ושוב" עד אין סוף

יהודי אינו יכול לנוח ולהישאר על מקום אחד, אלא עליו להתעלות עוד ועוד, וללכת מחיל אל חיל • לאידך גיסא, לאחר שהשיג את הדרגה הגבוהה החדשה, תפקידו להורידה למטה, שתהיה אצלו באופן של התיישבות • אולם תיכף ומיד לאחר מכן נעשה אצלו רצון חדש ורצוא לקבל עוד יותר, כי "מי שיש לו מנה רוצה מאתיים" • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

- מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך⁴, וכאשר המים נמצאים במקום מישור (במקום הנמוך) - הרי הם עומדים במקומם (בהתיישבות), לא כהאש שנמשך למעלה כל הזמן. וכדי שתהיה הטהרה (על-ידי פרה אדומה) צריכים את החיבור דשתי התנועות.

וזהו הטעם לכך שמצוות פרה אדומה היא "חוקת התורה" - כי "על" ב' עניינים אלו דרצוא ושוב (כללות עניין מעשה הפרה)⁵ הוסד כל עיקר התורה והמצוות" - שיהיה החיבור והייחוד דהעלאה והמשכה (רצוא ושוב): להעלות (מלמטה למעלה) את עצמו וחלקו בעולם, ממעמדם הגשמי שיכללו למעלה באלוקות - על-ידי התשוקה

א. ידוע הביאור: בזה שפרשת פרה נקראת "זאת חוקת התורה" (ולא "זאת חוקת הפרה"), כי "מצוות" פרה אדומה הוא כללות התורה, בזה משתקף בגלוי העניין דרצוא ושוב שעליו מיוסד כללות עבודת התורה והמצוות:

מעשה הפרה כלול (בכלל) משני עניינים (א) שריפת הפרה לאפר, (ב) "ונתן עליו מים חיים אל כלי"², וערכו את האפר עם המים, ומוזה היוז על הטמא-מת בכדי לטהרו.

שני עניינים אלו (שריפת הפרה לאפר ומים) הינם שני הקווים דרצוא ושוב, העלאה והמשכה: שריפת הפרה על-ידי אש היא תנועה דרצוא (העלאה) - כפי שאש נמשך (בטבעו) מלמטה למעלה, ולולא דבר גשמי שבו נאחז האש, היה האש עולה מלמטה למעלה, (לשורשו ומקורו ביסוד האש)³. מים הם תנועה רשוב (המשכה)

1) לקו"ת ר"פ חוקת (נו, ואילך).

2) חוקת יט, יז.

3) ראה ס' השיחות תשמ"ט עמ' 28 ואילך. וש"נ.

4) תענית ז, א.

5) לקו"ת שם. סע"ב.

6) ו"גם שכל מצווה יש בחינה זו, אך לא בא בחינה זו בביאור וגילוי גמור בכל המצוות כמו במצוות פרה אדומה, שכל עניינה הוא רק בחינת אלו דרצוא ושוב שהו עניין האפר והמים חיים, ולפיכך הוא נק' חוקת התורה" (לקו"ת שם נו. סע"ב, וראה שם נו, ג).

יום שלישי

ויאמר משה אל בני-ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה (להל),

ראו קרא ה': אמר רבי יצחק, אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן נמלכין בציבור, שנאמר, ויאמר משה ראו קרא ה' בשם בצלאל. אמר לו הקב"ה למשה, משה, הגון לפניך בצלאל? אמר ליה, ריבוננו של עולם, אם לפניך הגון, לפני לא כל-שכן! אמר ליה, אף-על-פי-כן לך אמור להם לישראל.

(ברכות נה,א)

יום רביעי

ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת עבודת הקודש לכל אשר ציווה ה' (לו,א)

חכמה ותבונה בהמה: כל מי שנתעסק במלאכת המשכן נתן בו הקב"ה חכמה ובינה ודעת שנאמר (שמות לו) ויעשו כל חכם לב, ולא בבני אדם אלא אפילו בבהמה ובחיה, שנאמר (שם) 'חכמה ותבונה בהמה' - בהמה כתיב, שניתנה חכמה באדם ובבהמה ולא נתפרסם מכולם אלא בצלאל.

(מדרש רבה שמות פרשה מח)

יום חמישי

ויעש את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים (לו,ב)

ויעש את הקרשים למשכן עצי שיטים: אמר רבי תחליפא דקסרין, לימד הקב"ה דרך-ארץ, שאם ביקש אדם לבנות בית מאילן עושה פירות, אומר לו, ומה מלך-מלכיי-המלכים הקב"ה, שהכול שלו, כשאמר לעשות לו משכן, חס על אילן עושה פירות, אתה על-אחת-כמה-זכמה. מהו 'למשכן'? שאם יתחייבו שונאי ישראל (=בלשון סגיינהור), יהא המשכן מתמשכן עליהם. אמר משה, ריבוננו של עולם, בזמן שאין להם לא משכן ולא מקדש מה תהא עליהם. אמר לו, נוטל אני צדיקים שבהם מביניהם ויהיו מתמשכנין עליהם.

(מדרש תנחומא ויקהל סימן ט)

יום שישי

כיכר זהב טהור עשה אותה ואת כל כליה (לו,כד)

כיכר זהב טהור: תנא רב יהודה, בשעה שעשה שלמה את המנורה נטל אלף כיכרי זהב ומכניסן לכור ומוציאן עד שמעמידן על אחת, לקיים מה שנאמר כיכר זהב טהור עשה אותה.

(ירושלמי - שקלים, פרק ו, הלכה ג)

ב. היות שרצוא ושוב (שבא בגלוי במצוות פרה אדומה) הוא "עיקר התורה והמצוות" ("חוקת התורה"), וכל יהודי נברא לשמש את קונו¹⁴ - הרי מובן, שהעבודה דרצוא ושוב מקיפה את כל בני-ישראל, מגדול שבגדולים עד קטן שבקטנים, וכל הדרגות בעבודתם, הן דנפש האלוקית והן דנפש הבהמית¹⁵.

נקודת הביאור בזה: היות שרצוא ושוב הוא "חוקת התורה" - מובן, שנוסף על כך שהרצוא ושוב הוא אמצעי שעל-ידו נפעלת הכוונה דתורה-ומצוות (יחוד עליון ותחתון), הרי בעצם העניין דרצוא ושוב בעצמו נפעלת התכלית דתורה-ומצוות, "שכללות עניין המצוות הוא שעל-ידי זה נמשך לאדם בחינת ומדרגת מה שכתוב בחיות הקודש והחיות רצוא ושוב¹⁶ כמו שנאמר באברהם¹⁷ "הלוך ונסוע".

במילים פשוטות: "זאת חוקת התורה" שבכל העניינים (החל) דקדושה - תורה ומצוותיה - יהודי אינו יכול לנוח ולהישאר על עומדו במקום (ודרגה), אלא הוא נמצא בתנועה מתמידה ומרוצה, רצוא ושוב. אין הוא מסתפק לעולם בעבודתו הקודמת, אלא כל הזמן עולה והולך מחיל אל חיל.

ועל-דרך חיות כפשוטה¹⁸: סימן החיות הוא - תנועה מתמדת (כל חי מתנענע¹⁹): וגם המשכת החיות היא באופן דרצוא ושוב: הלב ממשך דם בכל הגוף על-ידי זה שהוא דופק בתמידות בשתי דפיקות (דפיקא דליבא²⁰): כיוון והתפשטות; וכך הוא גם אצל יהודי בנוגע לתורה-ומצוות - "חיינו

ורצוא באהבה כרשפי אש, "אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה", שיקריב את עצמו כקרובן לה, "אדם כי יקריב - מכס קרבן לה"²¹, ובכללות - על-ידי עבודת התפילה; וביחד עם זה להמשיך מלמעלה למטה קדושה ואלקות, ובכללות - על-ידי לימוד התורה (שנמשלה למים)²² וקיום המצוות, שממשיכים קדושה למטה.

החל כפי שזה ביהודי עצמו, כנשמה בגוף: החיבור דנשמתו, "נר ה' נשמת אדם"²³ ש"חפצה וחשקה בטבעה לירבק בשורשה ומקורה בהקב"ה²⁴, וגופו שייסודו מעפר, וטבע העפר לרדת למטה.

וכך פועל הוא גם בארץ הלזו הגשמית - הוא מעלה את העולם ממצבו הירוד, ופועל שתהיה ארץ על שם ש"רצתה לעשות רצון קונה"²⁵ (רצוא), וביחד עם זה - ממשיך קדושה בעולם כפי שהוא עומד במקומו (שוב).

וכך שנפעל תכלית כל העניינים - לקשר ולאחד (על-ידי רצוא ושוב) את העליון-עליון ביותר עם התחתון-תחתון ביותר, שהם מתאחדים לאחד עד ליחידו של עולם (נוסף על "אחד" - גם "יחיד"), שדווקא בכוחו ויכלתו לאחד הפכיים (עליון ותחתון, רצוא ושוב), וההפכיים, הרצוא והשוב, מסייעים לזה - כי על-ידי הרצוא ושוב של עליון ותחתון ושל תחתון ועליון נהיה היחוד בשלימות ביניהם²⁶.

(7) צו ו, ו. וראה "היום יום" כ' אדר שני.

(8) ויקרא א,ב. וראה לקו"ת ויקרא עה"פ (ד"ה אדם כי יקריב).

(9) שבמקום קרבנות תקנום (ראה ברכות כו,ב. זח"ב כ,ב. ועוד)

(10) משלי כ,כו.

(11) תנאי רפי"ט.

(12) ב"ר פ"ה,ח.

(13) כי באם היה רצוא בלבד, לא היה הדיבור עם התחתון במקומו הוא (כי הוא בתנועה של רצוא לדבר שחוף ולמעלה ממצויאיתו כפי שהוא למטה), ובאם היה שוב בלבד, לא היה החיבור עם העליון במקומו הוא: משא"כ ע"י רצוא ושוב יחד נעשה שלימות החיבור בין עליון ותחתון, עד שנעשה דירה לו (לעצמותו) יתברך (וביחד עם זה - בתחתונים, בגודי התחתונים).

"כאילו הם עוסקים בבנין הבית"

על-פי הוראת הרבי, להוסיף לשיעורי החת"ת של ימים אלו "מפירושי חז"ל בתורה שבעל-פה (על-כל-פנים מאמר ופירוש אחד של פסוק אחד), כפי שנלקטו כבר בספרים" - הננו מביאים כאן לקט כזה, לימי השבוע הבא עלינו לטובה

שבת קודש

ויאמר ה' אל משה כתב לך את הדברים האלה על-פי הדברים האלה כרתי איתך ברית ואת ישראל (לד,כז)

כתב לך: אמר רבי יוסי ברבי חנינא, לא ניתנה תורה אלא למשה ולזרעו, שנאמר, 'כתב לך' וכתבי פסל לך', מה פסולתן שלך אך כתבן שלך, ומשה נהג בה טוב עין ונתנה לישראל.

(נדרים לחא)

יום ראשון

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר ציווה ה' לעשות אותם (להא)

ויאמר אליהם וגו': למה נאמר, לפי שנאמר ועשו לי מקדש, שומע אני בין בחול בין בשבת, תלמוד לומר ויאמר להם ששת ימים תעשה מלאכה - בחול ולא בשבת.

(מכילתא)

יום שני

והנשיאים הביאו את אבני השוהם ואת אבני המילואים לאפוד ולחושן (להכז)

והנשיאים הביאו: הניא, אמר רבי נתן, בשעה שנתעסק משה במלאכת המשכן לא רצה ליטול עצה מנשיאי ישראל, והיו אומרים, אוי לנו שאין לנו שותפות במלאכת המשכן, עמדו והוסיפו דבר משלהם, שנאמר והנשיאים הביאו את אבני השוהם.

(אבות דרבי נתן פ' י"א)

ואורך ימינו".

כאשר הוא נמצא בהתיישבות, אפילו התיישבות דקדושה בעבודתו בתורה ומצוות, אפילו שמגיע למדרגה גבוהה ביותר - אין הוא יכול לנוח, ומטפס ורץ - רץ לדבר מצווה²¹ - הלאה ומעלה יותר, לפעול עוד יותר בכמות ובאיכות:

ולאידך גיסא: כאשר הוא נמצא בתנועה דרצוא, אין הוא נשאר בזה, אלא שהוא מוריד את זה בשב - שהדרגה החדשה בעבודה תהיה אצלו בהתיישבות, הרגל נעשה טבע שני, ועד - טבע סתם. וכאשר גם רצוא נעלה זה נמשך בשב - איננו

ולאחר-מכן הוא מתרצה, וכן הלאה.

- ישנו סדר הלימוד והמעלה של לימוד הלכות פסוקות בלי שקלא וטריא, שאז ישנה המסקנה בפועל באופן ברור וגלוי; וישנו הסדר השני בלימוד על-דרך הפלפול ושקלא וטריא לעיונא. ובלשון חז"ל²⁴ - "חריף ומקשה", ו"מתון ומסיק", "עוקר הרים" ו"סיני", "פלפול" ו"סדרן".

והגם שהעיקר הוא המסקנה להלכה שמפיקים מהשקלא וטריא, והמפלפל מתנהג בפועל על-פי ההלכה (לאחר שנפסקה) כמובן ופשוט, אבל בדרך הלימוד (גם לאחר שנפסקה ההלכה, ועל-

בדורות האחרונים נתחדש שלומדים עם ילדים

גמרא, "פלפולא דאורייתא", כבר מגיל צעיר, ויש

לומר שזהו מצד הסמיכות הגדולה לגאולה השלימה

אחת-כמה-הוכמה לפני שנפסקה) ישנו גם דרך (- לכתחילה) הפלפול ושקלא וטריא (עד גם לאחרי המסקנא לומדים באופן ד"גדיל תורה ויאדיר", "דרוש וקבל שכר"²⁵). ואדרבה - דווקא על-ידי היגיעה (בפלפול ושקלא וטריא) ניתוסף בהבנה דתורה²⁶, עד שזה נוגע גם להלכה בפועל (כדלקמן).

וכידוע²⁷ החילוק שבין תלמוד ירושלמי ותלמוד בבלי, שבירושלמי (ויתירה מזה - במשנה) עיקר הלימוד הוא ב"הלכות"²⁸ פסוקות בלי פלפול עמוק וארוך כל-כך, "מה שאין-כן בבבלי הרי עיקר העסק "דווקא בפלפול ברוב קושיות ותירוצים כל הלכה ודין בעומק רב [ולכן אומרים חז"ל²⁹ "במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי"] עד שהוציאו לאור כל

מסתפק בזאת (כיוון שרצוא ושוב הרי הם "חוקת התורה" (העיקר דכל התורה והמצוות), לא רק בדרגה אחת בזה, אלא בכל הדרגות), ונעשה אצלו תיכף רצון חדש ורצוא לקבל עוד יותר - מי שיש לו מנה רוצה מאתיים וכי"²², ולאחר מכן - הוא ממשיך זאת בשב, וכך הלאה ולמעלה יותר, רצוא ושוב דרגה למעלה מדרגה²³.

ג. העבודה דרצוא ושוב מתחילה (ככל העניינים) בקדושה, ובוזה גופא - בלימוד התורה ("זאת חוקת התורה") (ומזה נשתלשל אחר-כך בכל העניינים, כדלקמן):

א' הדברים העיקריים בלימוד התורה הוא - פלפולא דאורייתא, העמל ויגיעת השכל בתורה עם שקלא וטריא באופן דרצוא ושוב (שכל) - סברות לכאן ולכאן. בקושיות ותירוצים, ולאחר שמקבל תירוץ על הקושיה, הוא מתעמק עוד יותר בעניין ואזי מתעוררת אצלו קושיה יותר נעלית ועמוקה,

(21) אבות פ"ד מ"ב.

(22) ראה קה"ר פ"א, יג. פ"ג, י. רמב"ן ובחיי ס"פ חיי-שרה ועוד.

(23) ראה תו"א שם עג, ד.

(24) סוף הוריות, וראה סה"מ תש"ח עמ' 123 ואילך.

(25) ראה חולין סו, ב.

(26) ואף שיש בזה יגיעה וצער גדול יותר (ואין בזה השמחה דלימוד המסקנא, דאין שמחה כהרתת הספיקות) - הרי "געת" ומצאתי" דווקא (ומציאה היא שלא בערך היגיעה).

(27) ראה שערי-אורה ד"ה ב"ה בכסלו פנ"ד ואילך. סה"מ תש"ח שם עמ' 122 ואילך.

(28) סה"מ שם.

(29) סנהדרין כד, א.

מתי מברכים על עטיפת הטלית?

בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן¹ כתב: "וכשיתחיל להתעטף, קודם שיתעטף לגמרי, יברך מעומד 'להתעטף בציצית'". ואילו בסידורו² כתב "וקודם שיתחיל להתעטף³, יברך...". בלוח 'היום יום'⁴ נכתב: "מנהגנו בלבישת טלית גדול: מחזיר אותו ומכנף פניו לאחוריו, ומתחיל ברכת 'להתעטף בציצית'. סיום הברכה סמוך⁵ לכריכת ב' כנפות ימין סביב צווארו ולאחוריו בצד שמאל⁶". ומשם נעתק גם לספר המנהגים, בפרק 'מצות ציצית'⁷. אך לא כתב בפירושו מתי מתחילים לומר את הברכה. וכתב על זה ב'סדור רבינו הזקן עם ציונים והערות'⁸: "ומשמע דמנהגנו בזה כדעת רבינו בשו"ע שלו". ומפרט להלן: "משמע דתחלת הברכה היא עוד לפני התחלת העטיפה⁹, מתאים לדברי רבינו כאן בסידורו, וממשיך בהברכה עד סמוך לגמר העטיפה, לצאת ידי השיטות של הירושלמי¹¹, הלבוש¹², הט"ז¹³ ושו"ע רבינו". אמנם בתחילת שנת תשס"ז זכינו שנדפסו ה'הגהות לסידור רבינו הזקן' של הרבי. ושם בפ"ג סעיף לא¹⁴ איתא: "ברכת טלית-גדול (השאלה): קודם העטיפה [או] באמצע, [המסקנא]: באמצע". ולהלן פ"ה ס"ג¹⁵: "ברכת טלית-גדול. התחלת הברכה קודם השלכת כנף ימין על כתף שמאל, וגומרה עם גמר ההשלכה¹⁶". ברור מכך, שהאמור בלוח היום יום "מחזיר... ומתחיל ברכת 'להתעטף..."' – אין הכוונה להתחיל את הברכה לפני התחלת העטיפה, כנ"ל, אלא כרברי הרבי: "באמצע העטיפה" [אחר כיסוי גופו¹⁷ בטלית] "קודם השלכת כנף ימין על כתף שמאל". ולפלא שהמו"ל לא העיר בזה.

הרב חנוך זילברשטרם, כפר-חב"ד

1 ס"י ח ס"ב.
 2 נדפס בפסקי הסידור שבסוף השו"ע ח"א, במהדורה הישנה עמ' 310 ובחדשה עמ' תרט"ו.
 3 הערת המערכת: אבל ייתכן שכוונתו לאחר הכיסוי וקודם העטיפה ממש, כמסקנת הרבי דלהלן. ואולי כך יש להשוות זאת עם דעת רבינו בשו"ע, אם הפירוש שם "כשיתחיל להתעטף" הוא הכיסוי שלפני העטיפה.
 4 ה' אלול. ובאג"ק כרך טו עמ' תלט. "בעטיפת הטלית-גדול - כתבתי בלוח 'היום יום' כמו שאמר לי כ"ק מו"ח אדמו"ר".
 5 הערת המערכת: לכאורה כן מוכח ממה שכתוב בסידור לפניכן (במהדורה הישנה הנ"ל עמ' 308 קרוב לסופו, ובחדשה עמ' תריב ד"ה אמנם): "אמנם תיכף אחר ברכת 'להתעטף בציצית' עד כדי הילוך ד' אמות, יהיה עטוף כעטיפת הישמעאלים ממש...".
 6 וצוין שם: "ענין שארית יהודא או"ח ס"א, דברי נחמיה או"ח ס"ט". ראה הדעות בזה בס' 'ציצית הלכה למעשה' (תשנ"ה) עמ' קמב בהערה, ובמילואים לסידור הרב ראסקין שנסמנו להלן.
 7 עמ' 3.
 8 להרב לוי-יצחק שי' ראסקין, עמ' נו הערה 131.
 9 במילואים סי' ד, עמ' תרנ"א.
 10 הערת המערכת: בס' 'ציצית הלכה למעשה' שם, כתב שיתחיל הברכה אחרי התחלת כיסוי הראש, כדי לברך ב"שני מקיפים". וראה להלן הערה 17.
 11 ברכות פ"ט ה"ג.
 12 ר"ס ח.
 13 ס"ל תרמ"ג ס"ק ב.
 14 עמ' כו. פרק זה הוא הגהות לסידור תורה אור (פתקאות).
 15 עמ' סב. פרק זה הוא ליקוט דינים ומנהגים שליקט הרבי מכתבי כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע.
 16 הערת המערכת: וכן כתב בפשיטות מדעת עצמו בס' שו"ע הקצר פ"ז סכ"א מס' 3.
 17 הערת המערכת: צע"ק, משמע כאן שגם את כיסוי הראש (המוזכר בסידור אחרי הברכה) עושים לפני הברכה.

ממש להזמן שבו מתחילים ללמוד משניות - ויש לומר (אחד מהטעמים לזה) בגלל המעלה הנ"ל שיש ב"רצוא ושוב", שקלא וטריא ופלפול; וזה נתגלה בדורות האחרונים, כשעומדים בסמיכות יותר, עד בסמיכות ממש, להגאולה העתידה - כפי שזה בנוגע לכמה עניינים שמתגלים במשך הדורות כשמתקרבים להגאולה, גם בתור מעין וטעימה דהגילויים שיהיו לעתיד-לבוא, כולל (בנידון-דין) - שלימות בלימוד התורה, כולל בפלפול דאורייתא (רצוא ושוב)³⁶.

ד. מעבודת הרצוא ושוב בתורה - נמשך כך גם בשאר ענייני עבודה דבני-ישראל (בענייני קדושה) - שכולם נכללים ב"זאת חוקת התורה" (העניין דרצוא ושוב), החל - מקיום המצוות (תלמוד גדול שמביא לידי מעשה), שנוסף להרצוא ושוב (המשכה והעלאה) בסוגי המצוות (מצוות עשה ומצוות לא תעשה)³⁷, הרי גם קיום המצוות עצמו³⁸ הוא באופן דרצוא ושוב - מצווה גוררת מצווה³⁹, והן באיכות קיום המצווה - אינו נח ומתעלה תמיד עוד יותר בהידור במצוות, עד שזה נהיה עבודתו הרגילה (שוב), וכך הוא עולה דרגה למעלה מדרגה ונוסף לזה שהמצוות משפיעות על היהודי, שתהינה אצלו שתי התנועות יחדיו: התשוקה ועלייה לאלוקות, והמשכת אלוקות למטה.

ויש לומר (כנ"ל), שמכיוון שרצוא ושוב הוא "זאת חוקת התורה", הרי זה משתלשל למטה מהעבודה בענייני קדושה, וזה מקיף גם את העבודה והפעולות דבני-ישראל בכל המעמדים ומצבים - נוסף על עבודתו בתורה-ובמצוות, גם עבודתו דברכי הרשות - "כל מעשיך יהיו לשם

36 ועפ"ז יש לומר הטעם שגם בפנימיות התורה, כפי שנתגלה בתורת חסידות חב"ד, יש בו גם פלפול ושקו"ט (אף שבאילנא דחיי לית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת כו', כפי שהוא בנגלה דתורה) - מפני המעלה בידיעת והשגת העניינים שבאה ע"י שקלא וטריא (רצוא ושוב).
 ועפ"ז יש לומר, שהשלימות בלימוד התורה (גם פנימיות התורה) לעתיד-לבוא תהיה גם בהשקלא וטריא בתורה, נוסף על המעלה דלימוד באופן של ראייה (ראה לקו"ת צו יו"א).
 37 סד"ה יודבר גו' זאת חוקת העת"ד. ועוד.
 38 ראה גם תר"א שם ע"ד.
 39 אבות פ"ד מ"ב.

דבר ודבר לאמיתתו, ונתחדשו מפלפול זה ריבוי דינים מחודשים לגמרי".

וזהו אחד הטעמים לכך שהלכה כבבלי לגבי ירושלמי³⁰ - כיוון שאף שבירושלמי כתובים הלכות פסוקות כלי פלפול (כל-כך), אבל דווקא על-ידי העיון ושקלא וטריא בבבלי, ש"הוא יותר ארוך ומבואר³¹, נעשה בירור יותר באמיתת העניינים.

ויש לומר, שזהו הטעם לכך שחיבור וחתומת הבבלי היה "אחר שחיבר ר' יוחנן הגמרא ירושלמית בכמו מאה שנה³² - בהתאם לסדר הלימוד בפועל, שצריך להיות מן הקל אל הכבד: לכל לראש לומדים הלכות פסוקות (בלי שקלא וטריא) בירושלמי, לאחר מכן - במשך הזמן (מאה שנה - בנידון-דין) מגיעים לבידור עמוק יותר שמתחדש ונפעל על-ידי שקלא וטריא (בתלמוד בבלי), שלזה צריכים עוד זמן, ולכן היתה חתימת הבבלי (בכמו) מאה שנה לאחר חתימת תלמוד ירושלמי³³.

וכסדר הלימוד בפועל - "ליגמר איניש והדר ליסבר"³⁴ (לגרוס שמעתא מרביה כו' והדר ליסבר טעימה - רש"י). וכפי הסדר שבחינוך הילדים: בן עשר למשנה, בן חמש עשרה לגמרא³⁵. ולהעיר ולהוסיף, שבדורות האחרונים נתחדש, שמתחילים ללמוד גמרא (פלפול דאורייתא) עם ילדים עוד לפני בן חמש-עשרה, עד - בסמיכות

30 רי"ף ורא"ש סוף עירובין, החינוך בהקדמתו לספרו, וראה אנציקלופדיה תלמודית ערך הלכה עמ' רנ, וש"נ.
 31 ספר החינוך שם.
 32 ל' הרמב"ם בהקדמתו לספר היד.
 33 ועפ"ז יש להוסיף ביאור בהטעם שהלכה ככתראי (שזהו א' מהטעמים על זה שהלכה כבבלי לגבי ירושלמי - ראה רי"ף ורא"ש שם, ועוד). כי נוסף על זה שהאחרונים ידעו סברת הראשונים וסברת עצמם (תוד"ה הוזה עובד - קידושין מהב), והכריעו בין אלו הסברות ועמדו על עיקר הדבר (רא"ש סנהדרין פ"ד ס' ו') - יש לומר שיש בזה גם המעלה של בירור ההלכה הבא לאחרי היגיעה בשקלא וטריא כו'.
 34 שבת סג, וראה עירובין יג, א; וגמר גמרא (משניות שקיבל מרבתי) והדר אתה לקמיה דר' עקיבא וסבר סברא (שהיה חריף לפלפל ולקרקק במה שלמד להשיב תשובות ומשניות זו על זו ולתרוץ).
 35 אבות ספ"ה.

”למעלה מזמורה” והגבלה של דיבור”

פיוט “חד גדיא” נאמר [בנוסחאות רבות של ההגדה] בסיום “ליל-הסדר” - וציין הרבי בשנת תשמ”ז (תורת-מנחם - התוועדות’ תשמ”ז, כרך ב, עמ’ 689) אשר גם למנהג חב”ד שאין אומרים פיוט זה בדיבור, ישנו כל העניין בשלימותו כו’, ואדרבה, באופן שלמעלה מהמדידה וההגבלה שבדיבור!

מנחם - התוועדות’ תשמ”ה, עמ’ 242-241).
ובשנת תשמ”ו אמר בצורה ברורה (תורת-מנחם - התוועדות’ תשמ”ו, כרך א, עמ’ 206):
ובנוסח הדומנת האושפזין - אשר גם על-פי מנהג חב”ד שאין אומרים זאת בדיבור, הרי בוודאי ישנם כל עניינים אלו בתוקפם.
[בשנת תשמ”ה אומר הרבי שבכל זאת, “הרי לומדים אורות עניין זה”; בשנת תשמ”ח (כרך א, עמ’ 233) אמר, “הרי רבותינו נשיאינו דיברו כמהר פעמים אורות האושפזין”].

ה. ויש להוסיף, שעניין זה (הרצוא וצימאון גדול) נרמז גם בשריפת הפרה: בשריפת הפרה אדומה יש חידוש לגבי שריפת שאר הקרבנות, שצריכים לשרוף את הפרה כולה לגמרי - “ושרף גו’ את עורה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרוף”⁴⁷, כך שנשאר (גם מעצי המערכה) רק אפר, כהדין⁴⁸ ד”נגמרה שריפתה חובטין אותה במקלות, היא וכל עצי המערכה שנשרפה בהן, וכוכרין את הכל בכברות, וכל שחור שאפשר שיכתש ויהיה אפר, בין מבשרה בין מן העצים, כותשין אותו עד שיעשה אפר, ושאיין בו אפר מניחין אותו (עד

שמים” ו”בכל דרכיך דעהו”, שגם בזה לא ינוח, אלא תמיד יתעלה ויגדל רצוא ושוב.
עד - שזה כולל אפילו כפי שיהודי במצב בעוברין דחול לגמרי, עד למצב ירוד, ועסוק ב”מעשיך” ו”דרכיך” לא כפי שהם “לשם שמים” ו”דעהו” - שגם בזה יש לו כוח לרצוא ושוב ממצוות פרה אדומה⁴⁵, שירצה לצאת ולהתעלות ממצבו הירוד.
כמודגש בזה שפרה אדומה מטהרת מטומאת מת, אבי אבות הטומאה, וכל מעשיה בחוץ⁴⁰, ולאידך: ההזאה צריכה להיות דווקא “נוכח פני

בסדר הרגיל יכולה עבודת הרצוא להיות עם אש קטנה המפורדת בלבד, אבל כשמדובר ב”טומאת מת”, צריכה להיות אש גדולה, שתשרוף גם את החומר הגס

שיעשה מקצתו אפר כדי לקיים מצוות שריפה⁴⁹, וכל עצם שנשאר מעצמיה בלא שריפה כו’ היה נכתש”.
ובעבודת האדם הרי זה מורה, שהרצוא אינו סתם רצוא, אלא בתוקף הכי גדול - אש גדול אשר “שרוף” את כל המציאות של נפש הבהמית (פרה) שלו באש האלוקי, וגם חומר גס (שאינו יכול להישרף על-ידי אש קטנה), זאת אומרת שהוא מבטל לגמרי את רצונותיו של נפש-הבהמית בעניינים בלתי רצויים, כך שנשאר רק אפר, העצם הנפש הבהמית (הכוח המתאוה) שאת זה הוא מהפך לרצון לטוב וקדושה⁵⁰, “ואהבת את ה’ אלוקיך בכל לבבך - בשני יצריך”⁵¹.
על-פי סדר הרגיל בעבודת ה’ (אצל מי שלא חטא כו’) יכולה עבודת הרצוא להיות עם אש

אוהל מועד” - “מתכוון ורואה פתחו של היכל”⁴¹ - שמורה על עבודת התשובה, שפועלת את הטהרה ממצב שבו חסר (לפי שעה) ה”ואתם הדבקים בה’ אלוקים”, במילא חסר בה”חיים”⁴² - שהטהרה מזה נפעלת על-ידי העבודה דרצוא ושוב (אש ומים): הרצוא וצימאון גדול ותשובה מאהבה רבה “כארץ עיפה וציה” מכזה שהיה עד עתה “בארץ ציה וצלמות כו’ ורחוקה מאור פני ה’ בתכלית”⁴³, לכן צמאנו הוא כה גדול (ביתר עוז מצמאון נפשות הצדיקים, כמאמרם ז”ל⁴⁴ במקום שבעלי תשובה עומדים כו’⁴⁵) וביחד עם זה הרי זה נמשך בשוכ - בהתגברות בעשיית תורה ומצוות, בחילא יתיר (נוסף על כך שזדונות נעשות לו כזכויות⁴⁶ עד זכויות ממש⁴⁶).

40) חוקת יט.ג. ובפרש”י, מיימא סח.ב.
41) חוקת שם, ד ובספרי ופרש”י עה”פ.
42) ואתחנן ד, ד. וראה אדר”ג ספל”ד.
43) ל’ התניא פ”ז.
44) ברכות לד, ב.
45) יומא פ, ב.
46) ראה תניא שם.

47) חוקת יט.ה.
48) רמב”ם הל’ פרה אדומה פ”ה ה”ג, מפרה ספ”ג.
49) תויו”ט פרה פ”ג מ”א. והשאר שלא נעשה לאפר - פסול להזאה, כי לא קיימים בזה מצוי’ שריפה להיות אפר.
50) לקו”ת חוקת נו, ג ואילך.
51) ואתחנן ו, ה. ברכות פ”ד מ”ה.

מינוי ל’התקשרות’

אפשר לקבל את גיליון ‘התקשרות’
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש”ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש”ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

‘התקשרות’, מחלקת המנויים, ת”ד 14 כפר-חב”ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל’ 03-9607588, שלוחה 130

קטנה שרק מפוררת את הדבר הנשרף, נוסף לזה שאינו שורף את כל חלקי הבהמה (כמו שזה בשאר הקרבנות שעל-גבי המזבח בפנים שאינם מכפרים אלא על השגגות⁵²) אבל כאשר מדובר בנוגע ל"טומאת מת", שהייתה לו נגיעה בעובדין דחול כפי שהם במצב ירוד (לא כפי שהם בסמיכות לעבודת התפילה ולימוד התורה וקיום המצוות), אזי צריכה להיות אש גדולה, לשרוף גם את החומר הגס.

לאורך גיסא, ייתכן לחשוב, שאדם כזה צריך להיות זהיר מעבודת השוב, על-דרך שכמו שבעל-תשובה צריך זהירות נוספת ועליו לומר "אי אפשי" מכיוון ש"סורו רע"⁵³: על זה הוא המשך הלימוד מהפרה אדומה, שביחד עם שריפת הפרה לאפר, צריך להיות "ונתן עליו מים חיים אל כלי" - העבודה דשוב.

1. מפרשת פרה - "זאת חוקת התורה" - מקבל כל יהודי את הכוח להעבודה דרצוא ושוב (שעל זה הוסד עיקר התורה ומצוות) בכל הדרגות ומצבים - בקדושה, ברשות וגם למטה מזה, ובכללות הנקודה - הכוח וההוראה לא לנוח על מקום אחד, כי אם לצאת ולהתעלות (רצוא) ממעמדו ומצבו וטבעו הנוכחי ובאופן שזה לא ישבור ויבטל, אלא יפעל עליו באופן של התיישבות (שוב), ובאופן זה יתעלה יותר ויותר.

ובפרטיות ישנם בזה (שינוי הטבע שלו - רצוא ושוב) אופנים שונים - כל חד וחד לפי דרגתו ומקומו בו הוא "אוחז": מי שנמצא במצב וטבע של שוב (התיישבות), אפילו שוב בד' אמות דקדושה (תורה, תפילה ומצוות) - עליו לצאת ממצבאותו, ולהיות ברצוא לדרגה גבוהה יותר. כולל גם - הרצוא (מלמעלה למטה⁵⁴) לצאת מד'

52) אגה"ק ט"ס כח.

53) לקו"ת ואתחנן ט"ד.

54) ראה המשך תער"ב ח"ב עמ' איכ"ב ואילך, סה"מ תש"ה

אמותיו ולעזור ליהודי אחר, בגלל המצווה של "ואהבת לרעך כמוך"⁵⁵.

זאת אומרת: עבודת הרצוא צריכה להיות לא רק אצל מי שנמצא במצב ירוד (שלגביו מובן מדוע צריך להיות אצלו רצוא), אלא גם בצדיקים שלא טעמו טעם חטא (ועד שמקבלים את הכוח של פרה שיהיה אצלם (מוזמן לזמן) הרצוא עם אש גדול). וכמו-כן לאורך גיסא: מי שנמצא בדרגה וטבע של רצוא - צריך להיות אצלו (שינוי הטבע -) העבודה דשוב, באופן של התיישבות ופנימיות, על-ידי לימוד התורה וקיום המצוות, כולל גם שוב - בכירוד חלקו בעולם, ולא על-ידי שעושה את השני לשליח על זה, כיוון שזהו חלקו (החלק שלו) בעולם, מוטלת עליו האחריות, ולפעמים רק לו ניתן הכוח, לברר זאת.

ואף לאחר שיש לו את השוב - צריך להיות אצלו אחר-כך רצוא נעלה יותר. ושוב נעלה יותר, וכן הלאה.

(קטעים מהתוועדות שבת-קודש פרשת כ"תשא, פרשת פרה ה'תש"נ - 'תורת מנחם' - התוועדות תש"נ, כרך ב, עמ' 408-414 - תרגום מאידיש)

עמ' 3 ואילך, שבאור (ביחס אל הכלים) הרצוא הוא המשכה מלמעלה למטה (והשוב הוא עליה מלמטה למעלה). ועיי"ש בהמשך העניין, שזהו באור ביחס לכלים, אבל באור עצמו לגבי למעלה, הסדר דרצוא ושוב הוא כסדרן של הכלים (רצוא - העלאה, שוב - המשכה). והעניין בעבודת האדם י"ל ע"פ מ"ש בפנים. שזה תלוי במה הוא טבע האדם: באם טבעו הוא שוב בד' אמות של קדושה (דוגמת האור) - הנה ביחס למה שלמעלה ממנו (בקדושה) צ"ל אצלו רצוא ותשוקה לדרגות נעלות יותר בקדושה, וביחס לכלים שלמטה ממנו - צ"ל הרצוא לברר ולהמשיך קדושה בעולם. וכאם טבעו הוא שוב בענייני העולם (דוגמת הכלים) - צ"ל אצלו רק הרצוא לאלוקות (אבל אח"כ צריך להמשיך זה גם בשוב, בפנימיות).

55) קדושים י"ח.

בהודמנות נוספת (שם, כרך ב, עמ' קלב), בעניין מנהג חב"ד שאין אומרים "אקדמות" בחג השבועות, שאל הרש"ג: הייתכן? הרי "אקדמות" נכללו בסידור אדמו"ר הזקן. והשיב הרבי, כי דבר זה הוא בדומה לביאור שישנו בדא"ח על אמירת "אל תירא עבדי יעקב".

הדברים אמורים לכולם...

לעניין קריאת מגילת-רות בחג-השבועות - מנהג שמקורו ב"מסכת סופרים" שבמוצאי עצרת קורין במגילת רות - אמר הרבי בהתוועדות חג השבועות תשל"א (שיחות-קודש תשל"א, כרך ב, עמ' 226), שמכיוון שקוראים אז במגילה זו, יש להפיק ממנה הוראות באירועים שעל הפרק. והרבי מציין:

דברים אלו אמורים הן למי שקוראים מגילה זו כפשוטו, הן למי שיודעים הלכה זו והקשר בינה ובין שבועות, וכן למי שיודעים מה שכתוב בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן ש"נהגין לקרות מגילת רות בשבועות" ("שהוא זמן מתן-תורה, כדי ללמוד שלא ניתנה תורה אלא על-ידי ייסורין ועוני כמו שהיה לרות כשנתגיירה").

"העניין עצמו - ישנו"

אך פרטי הדברים בקשר למנהג חב"ד נאמרו בהודמנות אחרות:

ביום ב' דחג השבועות תשח"י ('תורת-מנחם - התוועדות' כרך כג, עמ' 65) התייחס הרבי למנהג קריאת מגילת רות בחג-השבועות, ואמר: ואף שאין מנהגנו כן - הרי זה רק בנוגע לקריאת מגילת רות בגשמיות, אבל בוודאי שישנו העניין עצמו כו'.

כראיה לדבר - מצביע הרבי על העובדה הפשוטה:

"בתיקון ליל שבועות", הרי מכל ספר נכללו בו רק כמה פסוקים, ואילו את העניינים השייכים לשבועות - כמו מעשה מרכבה וכו' - אומרים בשלימותם, וכן מגילת רות אומרים בשלימותה, מצד שייכותה לחג השבועות.

כיוצא בזה התבטא הרבי בשנת תשמ"ח

('התוועדות' תשמ"ח, כרך ג, עמ' 419 הע' 20): אף שבחב"ד אין נוהגין לקרות מגילת-רות בפועל (מאיזה טעם שיהיה), הרי בוודאי שהעדר הקריאה בפועל אינו גורע בשייכות העניין, ואדרבה כו'. ולהעיר ששייכות מגילת-רות לעצרת הובאה ונתבארה גם בדרושי תורת חסידות חב"ד.

(וראה אוצר מנהגי חב"ד שבועות עמ' שו).

'תוקף גדול' הנמשך על כל היום

בקהילות רבות נהוג לומר "לשם ייחוד" קודם כל מצווה ומצווה (ראה שיחת ליל שמחת-תורה תשכ"ב; צוטטה בתחילת הרשימה), אך אדמו"ר הזקן לא הכניס נוסח זה בסידורו.

בתורת החסידות מצינו ביאורים בנושא (ראה הנאסף בספר 'אור התפילה' חלק ד, עמ' כב).

כדאי להציג כאן קטע מהתייחסות הרבי בעת ביקור הרב הראשי, הגאון רבי מרדכי אליהו שליט"א, בשנת תשנ"ב ('תורת-מנחם - התוועדות' תשנ"ב, כרך א, עמ' 236):

מנהג חב"ד שאומרים "לשם ייחוד" פעם אחת בהתחלת היום, לפני אמירת "ברוך שאמר", ואין אומרים "לשם ייחוד" לפני כל מצווה בפני עצמה, כיוון שאמירת ה"לשם ייחוד" שבהתחלת היום היא בתוקף גדול כל-כך שנמשך ופועל על כל היום כולו, בנוגע לכל המצוות שמקיימים במשך היום - "מלאים מצוות כרימון", תרי"ג מצוות, בדוגמת הרימון שיש בו תרי"ג גרעינים - של פרטי העניינים, דתרי"ג מצוות נכללים באמירת "לשם ייחוד" בהתחלת היום, לפני "ברוך שאמר והיה העולם", שכולל כל ענייני העולם כולו שבהם מקיימים תרי"ג מצוות.

"כל עניינים אלו - בתוקפם"

בקהילות רבות נהוג להזמין בלילות חג הסוכות את האושפיזין כדיבור ("וגם מנהג כמה קהילות לאומרים כדיבור" - שיחת יום ב' דחג הסוכות תשכ"ו שיחות-קודש תשכ"ו, עמ' 33). אולם "בחב"ד אין נוהגים באמירת הנוסח דהזמנת האושפיזין (מאיזה טעם שיהיה)" - אמר הרבי בשנת תשמ"ה ('תורת-

הגאולה היתה צריכה לבוא אתמול ושלשום!...

כן תהיה לנו – שעוד באמצע ההתוועדות בא משיח צדקנו

...כמוזכר לעיל שאלהיו הנביא הוא מבשר הגאולה, ובלשון חז"ל במאמר הארוך (כ"ק אדמו"ר חייך ואמר): אבל לא כמו אריכות הגלות... בסוף מסכת סוטה שסיימו וחזקו "אליהו הנביא זכור לטוב... יבוא ויגאלנו".

ולהעיר, שמאמר זה הוא בברייתא דרבי פינחס בן יאיר, שמענייניו העיקריים הוא פדיון-שבויים, החל מהשבייה דכללות ענייני גלות. אשר גם כשנמצאים בחסדי ה' במלכות של חסד, הרי זה מעמד ומצב של "שביה" ביחס למקומו האמיתי של כל אחד ואחת מישׂראל, סמוך על שולחן אביו המלך, מלך-מלכי-המלכים הקב"ה, ולכן צריך להיות תיכף ומיד העניין ד"פדיון שבויים" (ענייניו של רבי פנחס בן יאיר) – שבא "אליהו הנביא זכור לטוב" ומבשר שמשׂיח צדקנו "הנה זה בא".

והעיקר – שנעשה כן בפועל ממש תכף ומיד ממש, שהרי הגאולה היתה צריכה לבוא כבר לפני זמן רב, ושכבר אז "כלו כל הקיצין", ולכן צועקים בני ישראל "עד מתי..."

שבזה נכלל גם ביטול הספיקות (באם ישנם אצל מישהו) בנוגע לזמן הגאולה, האם הגיע כבר זמן הגאולה, או שצריך עדיין לחשב קיצים כו', כאמור, שהגאולה היתה צריכה להיות אתמול ושלשום, לפני זמן רב, ובפרט שישנו גם הפסק-דין של כמה וכמה רבנים ומורי הוראה בדורנו זה שמשׂיח צדקנו צריך לבוא תכף ומיד ממש, "לא עיכבן כהרף עין" – "הרף עין" דסיום מעשינו ועבודתינו, וברגע שלאחרי זה ה"הרף עין" דגאולה האמיתית והשלימה.

וכן תהיה לנו – שעוד באמצע ההתוועדות בא משיח צדקנו, ויחד עמו תהיה המשך ההתוועדות באופן שהקב"ה בעצמו, עצמות ומהות, מתוועד עם כל אחד ואחת מישׂראל וכלל ישראל, ואז תהיה השמחה הכי גדולה, למעלה גם משמחת פורים שהיא באופן ד"עד דלא ידע".

(מהתוועדות שבת יקודש פרשת כ"תשא, ט"ו באדר ה'תשנ"א. 'תורת מנחם - התוועדויות' ה'תשנ"א, כרך ב, עמ' 363)

הקב"ה מבטל את כל המדידות וההגבלות של הגלות

כאשר העבודה היא מתוך שמחה שעולה על גדותיה ופורצת כל מדירה והגבלה – אזי העבודה עצמה היא באופן של פריצת כל המדידות וההגבלות, כלומר, שפעולותיו בעניין הצדקה (הן צדקה בגשמיות כפשוטה, והן צדקה ברוחניות), וכן בכל ענייני התורה ומצוותיה – נעשות באופן שלמעלה מכל מדירה והגבלה. והנה, כאשר הקב"ה רואה שבני-ישראל – "עם קרובו" ממלאים את תפקידם ושליחותם באופן שלמעלה ממדידה והגבלה, הרי מכיוון שמידתו של הקב"ה היא "מידה כנגד מידה", ובוה גופא כמה פעמים ככה – מובן שהקב"ה מבטל את כל המדידות וההגבלות דענייני הגלות.

(מהתוועדות פורים ה'תשמ"ג. 'תורת מנחם - התוועדויות' ה'תשמ"ג, כרך ב, עמ' 1070)

למרות שבסידורים שער זמנו כן הופיע פסוק זה!, "שופר של יעל" שמבואר בד"ח (אם כי להלכה בפועל אין משתמשים בוה) משום שבעולם נעלה יותר הרי הם [=קיימים] במציאות!

(אח"כ מציין את הנוסח "אור חדש על ציון תאיר", שגם הוא לא נכלל בנוסח אדמו"ר).

"אף-על-פי"

שאינ הפסק-דין כן"

לימים (בשנת תשל"ה – ליקוטי-שיחות, כרך כ, עמ' 264) הזכיר הרבי במאמר ד"ה "בראשית ברא" – "וזהו גם מה שבמוצאי שבת אומרים אל תירא עבדי יעקב" וציוין על כך (שם, הערה 24) לליקוטי-תורה בלק ואחר-כך: "ולהעיר, שבכמה מקומות בד"ח מבוארים גם (נוסחאות ו) מנהגים שאין נוהגים בחב"ד".

כשבועיים לאחר מכן, בשיחת מוצאי שבת קודש פרשת לך-לך (תשל"ח), מזכיר הרבי את הדין ("לכמה דעות") שלכל יהודי יש בעלות על חלק (ד' אמות) בארץ-ישראל גם בזמן הזה. כמקור לכך מציין הרבי לדברי הגאונים, ומוסיף שתוספות חלוק עליהם, ובשולחן-ערוך גם כן לא נזכרת דעה זו.

ומוסיף:

כמדובר כמה פעמים המדובר בשיחות אליבא דדעה אחת – אף-על-פי שאין הפסק-דין כן (על דרך הביאור בליקוטי-תורה – ניצבים מה, סוף עמוד א) בעניין שופר יעל פשוט. ועוד)...

הוספה בצדקה

ואמירת 'אקדמות'

בסידור אדמו"ר הזקן מבואר שבערב חג הסוכות מרבים בצדקה. אולם הרבי סיפר (המלך במסיבו', כרך א, עמ' קפ) שלפועל "לא ראיתי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר שירבה בצדקה בערב חג הסוכות". כשנשאל על-ידי הרש"ג, "הרי כן כתוב בדרושי הסידור?", השיב: "ומה בכך? הרי בתורת החסידות מבוארים כמה מנהגים ונוסחאות גם מאלה שאינם בנוסח ונוהג חב"ד". וציון את "אל תירא עבדי יעקב" ונוסח "אור חדש על ציון תאיר כו".

ובהכרח לקבוע ההלכה כדעה אחת, הרי "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", ובפנימיות העניינים יש מקום גם להדעה שאין הלכה כמותה.

מסקנה רוחנית

העניין עצמו נתבאר בהרחבה בליקוטי-שיחות, כרך לב, עמ' 135:

כלל אמרו חז"ל, שכל דעה (וסברא) שהובאה בתורה יש לה מקום, ד"אלו ואלו דברי אלוקים חיים". ואף שפסק ההלכה הוא רק כפי דעה אחת, מכל מקום יש מקום (בסברא) גם לשאר הדעות. "ובעומק יותר: הכלל ד"אלו ואלו דברי אלוקים חיים" מודיענו, שנוסף לזה שכל הדעות הן חלק מתורתנו בנוגע ללימודן [ולפעמים נפקא-מינה גם למעשה – ד"זימנין דשייך האי טעמא כו" (רש"י כתובות נז, א, סד"ה הא קמ"ל)], יש לכל דעה מקום בעבודת ה' בפועל [להעיר מרמב"ם (סוף הלכות תמורה) שרוב דיני התורה אינן אלא... לתקן הדעות וליישר כל המעשים]. כי זה שנפסקה ההלכה כדעה אחת הוא רק לעניין ההנהגה במעשה, שא"י אפשר לנהוג למעשה כשתי דעות סותרות; אבל בנוגע לרוחניות המצוות, יש מקום לכל הדעות.

כלומר כל סברא ודעה בתורה, יש לה מסקנה גם בנוגע לעבודה רוחנית – ועניין זה שבה אפשר (ולפעמים – גם צריכים) לקיים גם אם בנוגע למעשה אין הלכה כמותה,

שכן מצינו בתורת החסידות ביאורים (בנוגע לעבודה בפועל) לפי דעות שנדחו להלכה (ראה לדוגמה ליקוטי-תורה (ניצבים מה, סוף עמוד א ואילך) לעניין "שופר של ר"ה של יעל פשוט", שלהלכה אינה כן. ועוד).

קיימים בעולם נעלה יותר

התייחסות נוספת לנושא מצינו בשבת-יקודש פרשת בשלח, י"ג שבת תשכ"ט (שיחות-יקודש תשכ"ט, כרך א, עמ' 341), שם מבאר הרבי מדוע אכן מצינו כמה וכמה עניינים שלא אליבא דהלכתא, ובכל זאת מובאים בחסידות. הרבי מצביע על "אל תירא עבדי יעקב" ומציין: אף-על-פי שלפועל בסידורו לא הכניסו אדמו"ר הזקן (במוצאי שבת),

חסידות - שלימות הכול

רבים מהמנהגים הנהוגים בקהילות ישראל אינם נוהגים בחב"ד, כגון אמירת "חד גדיא" בליל-הסדר, הזמנת האושפיזין בדיבור בלילות חג-הסוכות, קריאת מגילת רות בחג השבועות • אולם הרבי ביאר שכל העניינים הללו מתקיימים גם במישור הרוחני, שבו לא נחסר דבר • צרור התייחסויות של הרבי לשורת מנהגים שאינם נוהגים למעשה בחב"ד

שיחות, כרך ד, עמ' 799 ובהערה 25.

"כל מנהג יש לו מקום"

כשנשאל הרבי בשנת תשט"ז (איגרות-קודש, כרך יג, עמ' סא) על מה שכתוב בליקוטי-תורה לפרשת בלק (עכב, ד"אומרים במוצאי שבת אל תירא עבדי יעקב", ומדוע לא נדפס בסידור - השיב:

הטעם פשוט מפני שלא נוהגין לאומרו, ואף-על-פי-כן נתבאר מנהג האומרים - כיוון שכל מנהג יש לו מקום. ועל-דרך המבואר ב"פרי עץ חיים" לעניין מנהגי התפילה (שער-התפילה ריש פרק א').

והרבי מוסיף למנות דוגמאות לביאורים לנוסחאות שאין מנהגנו באמירתם, ובכל-זאת באו ביאוריהם בתורת החסידות:

ולהעיר מליקוטי-תורה שיר-השירים (כ,ב):
אור חדש על ציון תאיר כו' ופירוש אור חדש כו'.
ומעין זה שם ניצבים, שופר של ראש-השנה של יעל פשוט כו' ועוד.

"אלו ואלו דברי אלוקים חיים"

בהתוועדות יום ב' דחג השבועות תשל"ו

בליל שמחת-תורה תשכ"ב (ליקוטי-שיחות, כרך טל, עמ' 409) אומר הרבי שיש כמה עניינים שאף-על-פי שאדמו"ר הזקן לא הכניסם בסידורו, מכל-מקום יש להם מקום, ובחסידות גופא מבוארים עניינים אלו.

בין השאר מונה הרבי את הדברים הבאים: (1) אמירת "לשם ייחוד" קודם קיום מצווה, (2) הנוסח בברכות קריאת-שמע "אור חדש על ציון תאיר", (3) אמירת "אל תירא עבדי יעקב" במוצאי שבת-קודש, (4) אמירת "שיר הכבוד" [=שהניגון "אנעים זמירות" וכו' - הוא התחלתו], שאף כי אדמו"ר הזקן לא כללו בסידורו, הרי הוא עניין נעלה, וכפי שמצינו שהלבוש מפליג בשבח השיר.

"גם מאלה"

שאינם בנוסח חב"ד"

בהתוועדות מוצאי שבת-קודש פרשת בשלח תשח"י (תורת-מנחם - התוועדותיו, כרך כב, עמ' 40) התבטא הרבי:

ולכן אומרים במוצאי שבת: "אל תירא עבדי יעקב וכו'" - כמבואר בליקוטי-תורה שם...
בהערה 64 צויין: "בתורת החסידות מבוארים כמה מנהגים ונוסחאות גם מאלה שאינם בנוסח ונוהג חב"ד". (שיחה זו הוגהה ונכללה בליקוטי-

קשורה עם ניסוך המים.

"העניין ישנו!"

אף-על-פי שבחב"ד אין אומרים "אל תירא עבדי יעקב כו'" במוצאי שבת בדיבור, אך העניין ישנו - כך התבטא הרבי בהתוועדות שבת-קודש פרשת תישא-פרה תשל"ה (שיחות-קודש תשל"ה, כרך א, עמ' 503).

וכן בשבת בראשית תשל"ג (שיחות-קודש תשל"ג, כרך א, עמ' 92):

כידוע שמוצאי שבת קשור בעניין "אל תירא עבדי יעקב" - למרות שבנוגע לפועל מנהגו שאין אומרים פסוק זה.

בסגנון מעט שונה מתבטא הרבי בהתוועדות י' שבשבת תשל"ז (שיחות-קודש תשל"ז, כרך א, עמ' 442):

ובעמדתו במוצאי שבת, שאז ישנו העניין ד"אל תירא עבדי יעקב", הרי אף-על-פי שבהתאם לנוסח חב"ד אין אומרים במוצאי שבת "אל תירא עבדי יעקב" - הרי פסוק זה הינו בהפטרות של שבת זו (ירמיהו מז, כז), ובחסידות ישנו דרוש ארוך המבאר את עניין אמירת "אל תירא עבדי יעקב" במוצאי שבת...

העניין בפשטות - בדומה למבואר בליקוטי-תורה - הוא גם בשיחת שבת פרשת פקודי תשכ"ה (שיחות-קודש תשכ"ה, כרך א, עמ' 419-420). ובשיחת מוצאי שבת-קודש פרשת וזאת תשל"ח (שיחות-קודש תשל"ח, כרך א, עמ' 412). וכן בליקוטי-שיחות, כרך טז, עמ' 34, הערה 8.

בפנימיות העניינים יש מקום

מהו באמת ההסבר להכללת עניינים שאינם נהוגים לפועל?

ביאר הרבי בהתוועדות אחרון-של-פסח תשכ"ד סעיף ז' (הנחה בלשון-הקודש - נדפסה גם בקובץ 'מבית חיינו', תות"ל המרכזית 770, י"א ניסן תש"ס, עמ' 21-22):

מצינו בפנימיות התורה ביאורים גם בדעת יחיד שאין הלכה כמותו, שכן אף-על-פי שבנוגע למעשה-בפועל אי-אפשר לקיים ב' הדעות,

(שיחות-קודש תשל"ו, כרך ב, עמ' 295) דן הרבי בשאלה אם אפשר ללמוד הלכות ועניינים בתורת הנגלה מהמבואר בדא"ח. לכאורה יש מקום לשלול זאת, אמר הרבי ופירט: יש תשובה של הצמח-צדק שמענייני קבלה אין ללמוד פסקי-דין בנגלה, שכן זה תחום לימוד אחר. על-דרך שבתורת הנגלה עצמה ממונא מאיסורא לא ילפינן (ברכות יט, ב, ו"ג), ובפרט שמצינו ביאורים בחסידות על-פי שיטה מסוימת (שלא-דווקא הלכה כמותה) שכן "אלו ואלו דברי אלוקים חיים" (עירובין יג, ב). כדוגמת הביאור בעניין "שופר של ראש השנה של יעל פשוט" (ר"ה כו, ב), אף-על-פי שלהלכה אין השופר צריך להיות של יעל - אלא שהביאור הוא בהתאם לדעת התנא שסבור כן;

ועל-דרך זה - המשך הרבי - יש מנהגים שבחב"ד אין נוהגים בהם, ולמרות זאת נאמרו עליהם ביאורים בחסידות. לדוגמה, המנהג לומר במוצאי שבת אל תירא עבדי יעקב. אף-על-פי שאדמו"ר הזקן לא הכלילו בסידורו, ובחב"ד אין נוהגים כן, מכל-מקום יש דרוש שלם בליקוטי-תורה בלק (עכב, ש) שמבאר את המנהג.

והביאור בזה הוא, דמכיוון שזה מנהג ישראל, אשר מנהג ישראל תורה הוא, ונהרא נהרא ופשטיה, הרי אף-על-פי שבחב"ד אין נוהגים כן, מבארים זאת על-פי פנימיות העניינים.

(שמכל האמור מוכן, לכאורה, שאין להביא ראיות ולהוכיח בענייני נגלה ופסקי-דינים מביאורים של תורת החסידות, שכן מבוארים שם גם עניינים שאינם להלכה. עם זה המשך הרבי להוכיח כי אין הדברים אמורים על דברים שנאמרו בספר התנאי והמיועדים כדרך בעבודת ה' לכל אחד ואחד!)

"ודוחק גדול..."

אגב, בגישה שונה מזו נוקט הרבי בהתוועדות יום שמחת-תורה תשמ"ב (תורת-מנחם - התוועדותיו, כרך א, עמ' 270):

ודוחק גדול לומר שהמבואר בדרושי חסידות (בנוגע לעבודת ה' כו') הוא רק על-פי דעה אחת, ואינו מתאים על-פי הלכה - כדמשמע מדברי הרמב"ם שה"שמחה בתורה" דחג הסוכות אינה